

Gemeente
Amsterdam

Onderwijs en welbevinden | Centrum

factsheet | mei 2024

De onderwijsloopbanen van jeugdigen en hun welbevinden zien er in stadsdeel Centrum anders uit dan gemiddeld in Amsterdam. Zo ligt het aandeel basisschoolleerlingen dat de streefniveaus voor de verschillende vaardigheden haalt hoger dan het stedelijk gemiddelde. Daarnaast krijgen leerlingen in Centrum vaak een havo of vwo advies en behalen ze vaak een startkwalificatie. Op het gebied van welbevinden geven in Centrum meer jongeren dan gemiddeld aan dat zij suïcidegedachten hebben. Daarnaast gebruiken jongeren in Centrum gemiddeld meer wiet en zijn zij vaker aangeschoten of dronken.

Na het tonen van de onderwijspresentaties en het welbevinden in Centrum gaan we in op verschillende mogelijke oorzaken van de afwijking van het gemiddelde. We doen dit aan de hand van drie domeinen, namelijk het gezin, de school en de buurt/omgeving.

onderwijsprestaties en welbevinden

gezin

school

buurt/omgeving

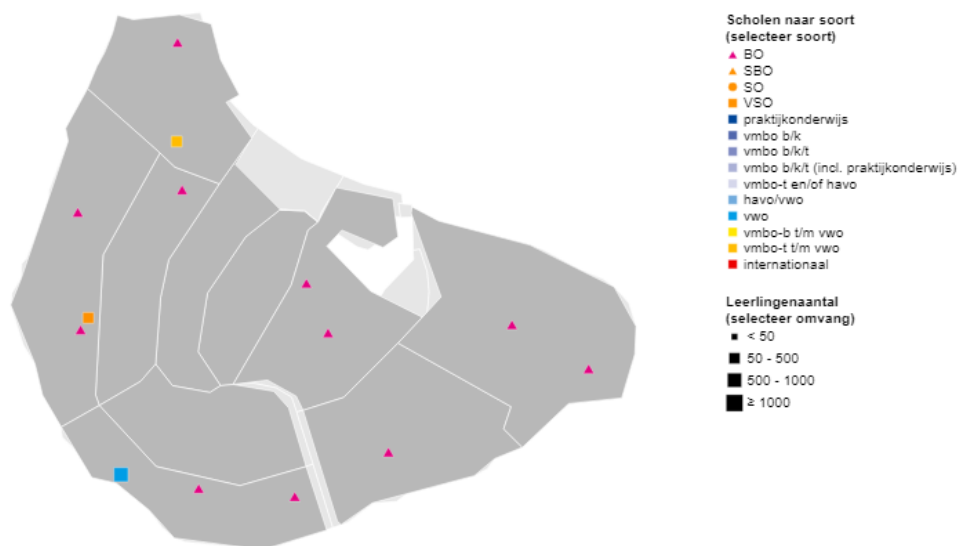
In deze factsheet worden de ontwikkelingen of verschillen tussen de gebieden binnen Centrum getoond met figuren. Voor een weergave in kaartvorm kan geklikt worden op de figuur, dit leidt naar [het dashboard kerncijfers](#) op de website van O&S.

Onderwijslandschap

In stadsdeel Centrum zijn elf basisscholen met ongeveer 3.500 leerlingen, één school voor voortgezet speciaal onderwijs met 70 leerlingen en twee scholen voor voortgezet onderwijs met 1.200 leerlingen. Er gaan meer kinderen van de basisschoolleeftijd naar school in Centrum dan dat er wonen, een verschil van 4%.

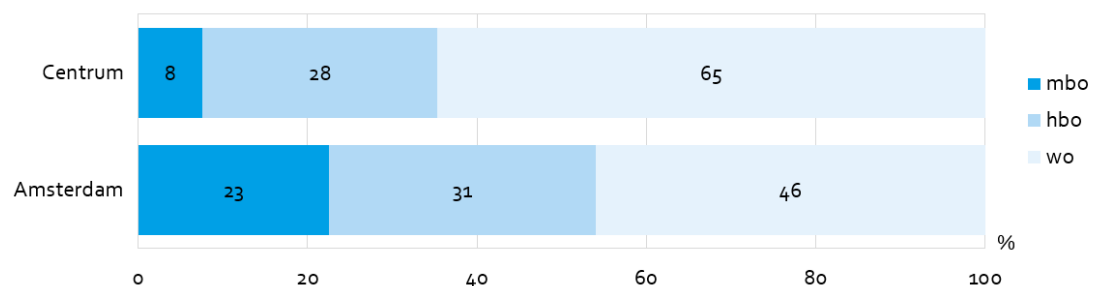
Als we kijken naar de ontwikkeling van het aantal [4 t/m 11 jarigen](#) in Centrum zien we een daling. Zo was dit aantal in 2015 ongeveer 4.200 en bedraagt dit in 2024 rond de 3.150. Voor [12-17 jarigen](#), zien we een lichte daling, namelijk van 2.800 in 2017 tot 2.600 in 2024.

Figuur 1. Scholen in Centrum

Jongeren die in Centrum wonen gaan vaker naar de universiteit (65% t.o.v. 46%) dan gemiddeld Amsterdam, en volgen minder vaak een mbo-opleiding (8% t.o.v. 23%) en een hbo-opleiding (28% t.o.v. 31%) dan gemiddeld Amsterdam.

Figuur 2. Gevolgd niveau vervolgopleiding, schooljaar 2022/'23 (procenten)

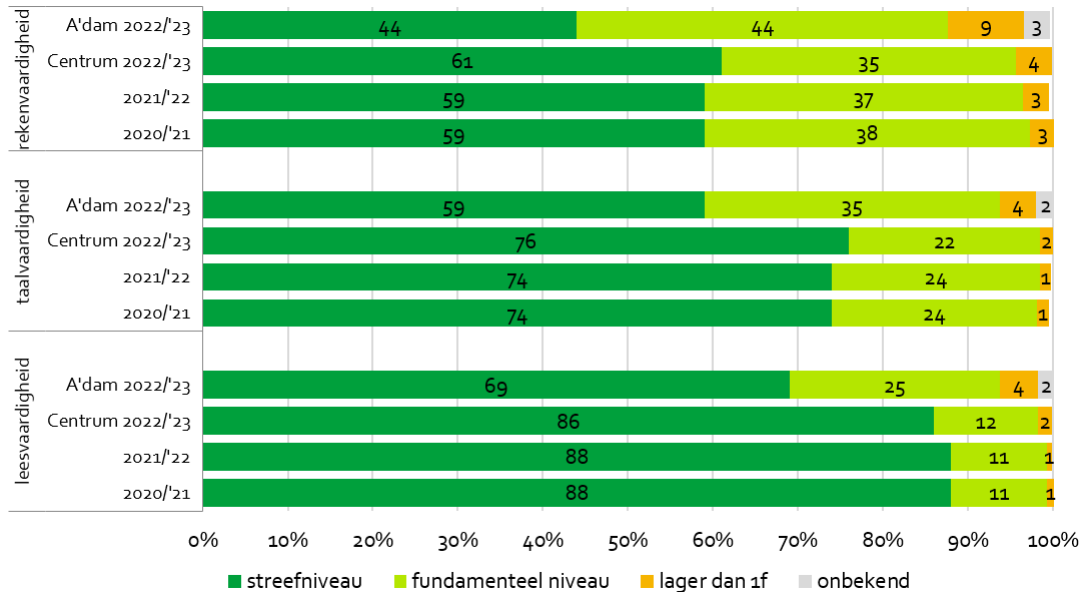
bron: CBS, bewerking O&S

Onderwijsprestaties en welbevinden

Resultaten einde basisschool

Op de basisscholen in Centrum behalen meer leerlingen [de streefniveaus lezen, rekenen-wiskunde en taal](#) dan gemiddeld Amsterdam. Het aandeel leerlingen dat de streefniveaus haalt is ongeveer gelijk gebleven voor de laatste drie schooljaren.

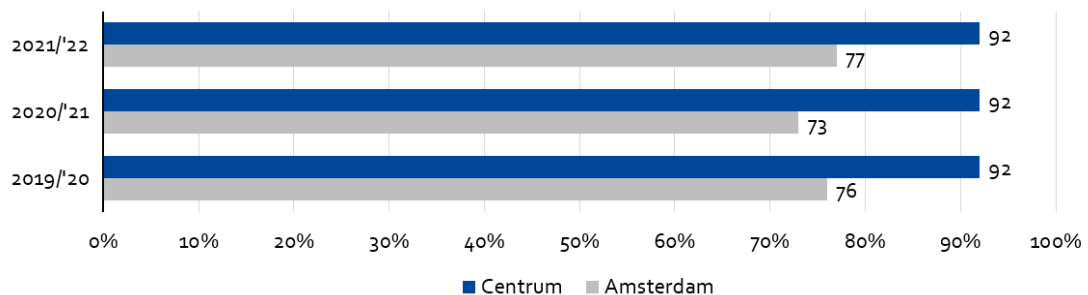
Figuur 3. Behaalde referentieniveaus in groep 8 op scholen in Centrum (2020/'21-2022/'23) en Amsterdam (2022/'23) (procenten)

bron: DUO, bewerking O&S

Van de leerlingen in Centrum ontvangt 92% een basisschooladvies voor vmbo-t t/m vwo, dit ligt hoger dan gemiddeld Amsterdam. Ook het aandeel leerlingen dat havo t/m vwo advies krijgt ligt hoger in Centrum (76%) dan in Amsterdam gemiddeld (53% in schooljaar 2021/'22).

Figuur 4. Achtstegroepers met een basisschooladvies voor vmbo-t, vmbo-t/havo, havo, havo/vwo of vwo, naar woongebied, 2019/'20-2021/'22 (procenten)

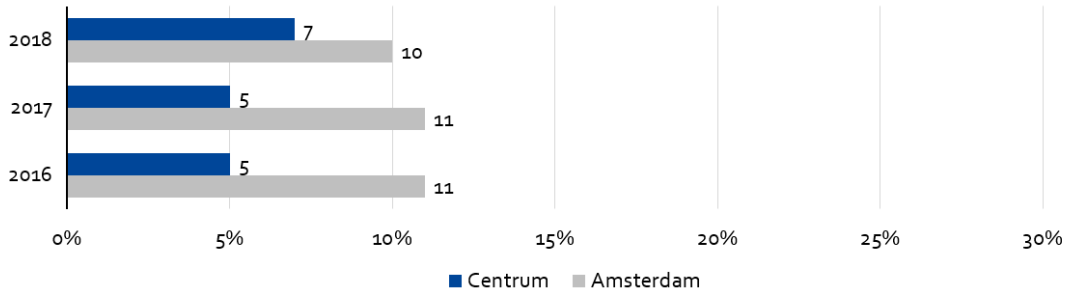
bron: CBS, bewerking O&S

Gevolgd niveau in de derde klas voortgezet onderwijs

In Centrum stromen leerlingen in het voortgezet onderwijs minder vaak dan gemiddeld af naar een lager niveau dan het eerder ontvangen basisschooladvies. Dit zijn bijvoorbeeld leerlingen die met een havo basisschooladvies naar het voortgezet onderwijs gaan, en in het derde jaar onderwijs volgen op niveau vmbo-theoretisch. In leerlingencohort 2018, dit zijn leerlingen die in 2018/'19 begonnen op de middelbare school en in 2020/'21 in de derde klas zaten, stroomde 7% van de leerlingen uit Centrum af naar een lager niveau, t.o.v. 10% gemiddeld in de stad. Ook het

aandeel opstroom ligt in Centrum lager dan gemiddeld, relatief veel leerlingen zitten dus in de derde klas op hetzelfde niveau als het eerder ontvangen basisschooladvies.

Figuur 5. Afstroom in derde klas vo, leerlingen woonachtig in Centrum, cohort 2016-2018 (procenten)

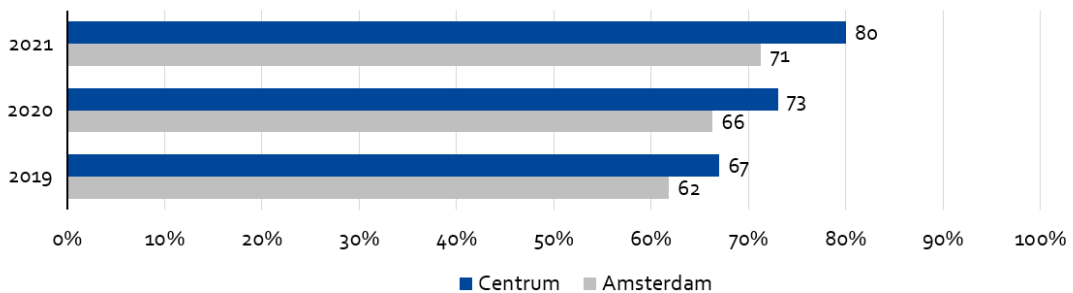

bron: CBS, bewerking O&S

Uitstroom van school

Het aandeel jongeren dat een startkwalificatie behaalt stijgt, zowel in stadsdeel Centrum als in Amsterdam als geheel. In 2021 had vier op de vijf (80%) van de 18-22 jarigen uit Centrum een startkwalificatie behaald, t.o.v. 71% gemiddeld in de stad.

Figuur 6. Behaalde startkwalificaties 18-22 jarigen woonachtig in Centrum en Amsterdam, 2019-2021 (procenten)

bron: Erisa, gemeente Amsterdam

Welbevinden

Een derde (34%) van de middelbare scholieren uit Centrum ervaarde in 2021 psychische klachten (licht, matig, ernstig) en bij 5% ging het om ernstige psychische klachten. Bijna de helft, namelijk 47%, van de scholieren voelde zich in 2021 (zeer) vaak gestrest door school of huiswerk en 13% voelde zich eenzaam. Deze percentages wijken statistisch niet af van de rest van de stad. Wel zien we dat scholieren in Centrum bovengemiddeld last hadden van suïcidegedachten (29% had dit in een jaar tijd enkele keren tot heel vaak t.o.v. 22% in Amsterdam).

Figuur 7. Welbevinden leerlingen klas 2 en 4 voortgezet onderwijs, leerlingen woonachtig in Centrum maar schoolgaand elders, 2021 (procenten)

bron: [corona gezondheidsmonitor jeugd 2021, GGD Amsterdam](#)

Gezin

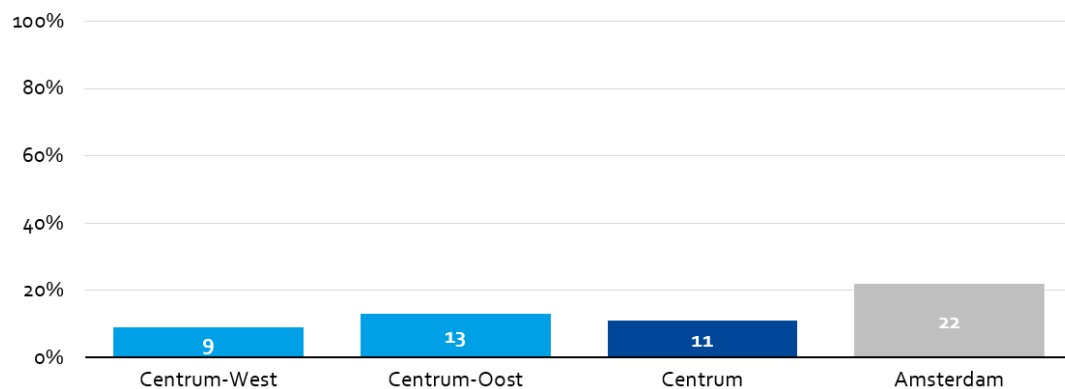
Het eerste domein gaat over de persoonlijke omgeving van de jeugdigen in Centrum; in hoeverre biedt het gezin een omgeving waarin leren mogelijk is en wordt gestimuleerd? Dit hangt samen met verschillende factoren zoals het opleidingsniveau van de ouder(s), de financiële situatie thuis en de gezondheid van de gezinsleden.

Ouderbetrokkenheid speelt een grote rol bij een succesvolle schoolloopbaan, maar hier zijn geen gegevens over beschikbaar op stadsdeelniveau.

Fysieke gezondheid

Eén op de tien tienjarigen in Centrum (11%) had in 2019 overgewicht of obesitas ten opzichte van één op de vijf gemiddeld in de stad (22%).

Figuur 8. Overgewicht of obesitas bij tienjarigen, Centrum en Amsterdam, 2019 (procenten)

bron: Jij en je gezondheid GGD

Negen op de tien (92%) middelbare scholieren (tweede- en vierde klas) uit Centrum sport of beweegt wekelijks in de vrije tijd ten opzichte van 85% gemiddeld in de stad ([bron: corona gezondheidsmonitor jeugd 2021, GGD Amsterdam](#)).

Middelengebruik en pesten

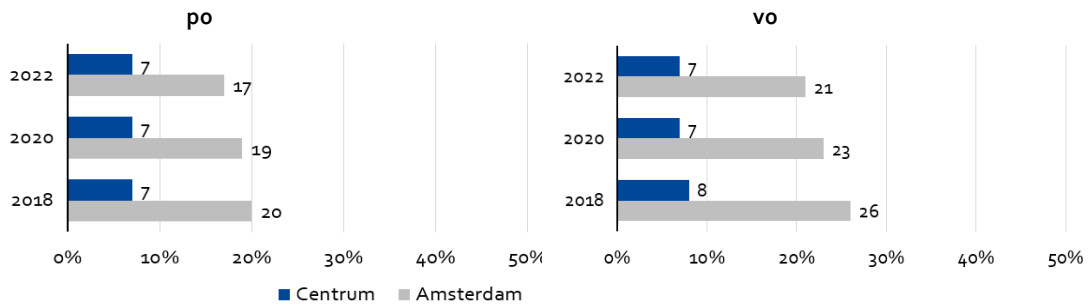
Van de middelbare scholieren (tweede- en vierde klas) uit Centrum rookt 6% wekelijks. Ook heeft 13% de laatste vier weken wiet of hasj gebruikt en 18% is in de laatste vier weken dronken of aangeschoten geweest ([bron: corona gezondheidsmonitor jeugd 2021, GGD Amsterdam](#)). De laatste twee percentages liggen significant hoger dan de rest van de stad (respectievelijk 8% en 11%).

Van de middelbare scholieren (tweede- en vierde klas) in Centrum geeft 4% aan op school gepest te worden.

Opleidingsniveau ouders, financiële- en woonsituatie

Het aandeel ouders in Centrum van po- en vo leerlingen dat geen startkwalificatie heeft behaald blijft vrijwel gelijk door de jaren heen en wijkt sterk af van het gemiddelde in de stad; voor het po ging het in 2022 om 7%, t.o.v. 17% gemiddeld in Amsterdam.

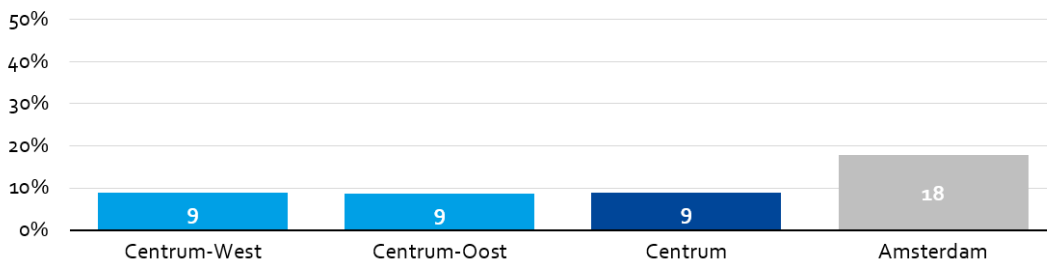
Figuur 9. Ouders van leerlingen in po en vo zonder startkwalificatie, Centrum en Amsterdam, 2018-2022 (procenten)

bron: DUO/CBS (bewerking O&S)

Eén op de tien minderjarige inwoners van Centrum (9%) groeide in 2021 op in een minimahuishouden (<130% WSM en weinig vermogen). Dit is lager dan het gemiddelde in Amsterdam (18%). Van de bewoners van Centrum gaf in 2022 6% aan problematische schulden te ervaren, vergelijkbaar met het Amsterdams gemiddelde van 8%.

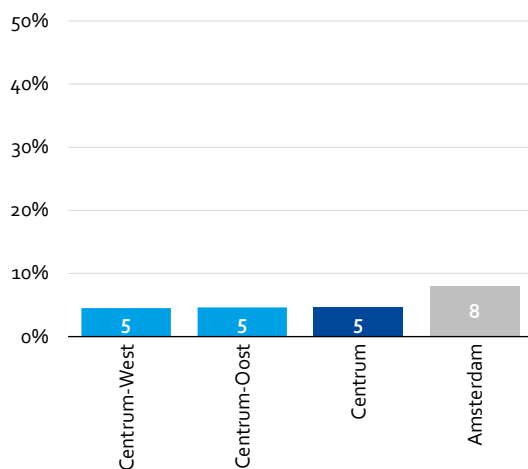
Figuur 10. Bewoners jonger dan 18 jaar die opgroeien in een minimahuishouden, 2021 (procenten)

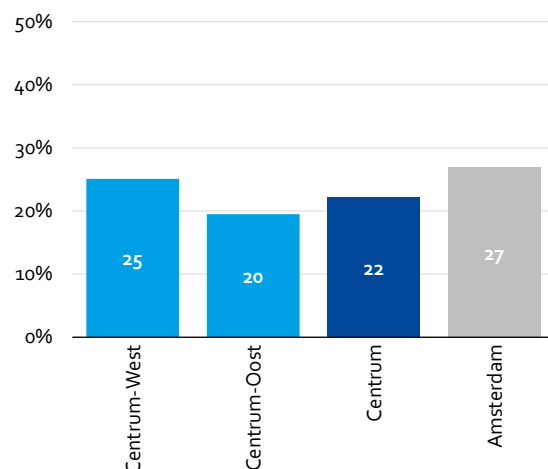
bron: CBS (bewerking O&S)

In Centrum bestaat 5% van de gezinnen uit eenoudergezinnen in 2024 t.o.v. 8% in Amsterdam, dit ligt dus lager dan gemiddeld. Eén op de vijf (22%) van de kinderen in Centrum woont in een krappe woning (<20m² per bewoner), minder dan het gemiddelde van Amsterdam.

Figuur 11. Eenoudergezinnen, 2024

Woningen met kinderen <20m² per bewoner, 2024

bron: Basisinformatie O&S

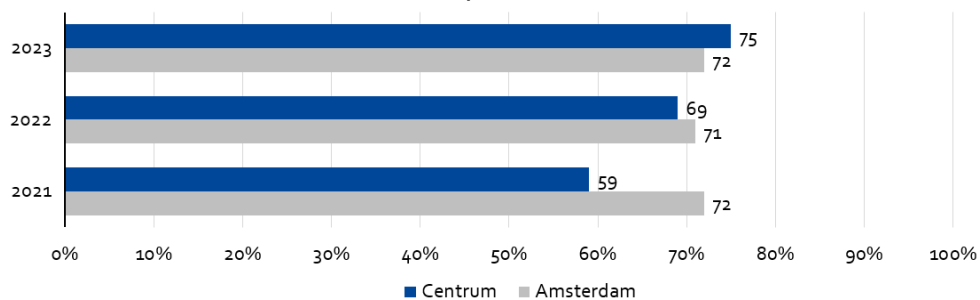
School

Het tweede domein dat van belang is voor de uitkomsten van de onderwijsloopbaan is het onderwijs zelf. Hoe ziet de leerlingpopulatie eruit op de scholen? Gaan er veel (doelgroep)peuters naar de voorschool? En hoe zit het met het lerarentekort in Centrum?

Bereik vve en populatie scholen

Van de kinderen van 2,5 tot vier jaar in Centrum heeft één op de vijf (19%) een indicatie voor voorschoolse educatie, t.o.v. een kwart gemiddeld in de stad. De deelname van de kinderen aan een voorschool in Centrum is de laatste jaren gestegen en lag in 2023 met 75% boven het stedelijk gemiddelde van 72%.

Figuur 12. Deelname aan voor- en vroegschoolse educatie (vve) van kinderen van 2,5 tot 4 jaar met een vve indicatie, Centrum en Amsterdam, 2021-2023 (procenten)

bron: Elektronisch Loket VVE

In Centrum wonen relatief weinig basisschoolleerlingen met een risico op onderwijsachterstand, namelijk 15% t.o.v. 32% gemiddeld in de stad in schooljaar 2022/'23. Dit zijn leerlingen die opgroeien in een huishouden met een laag inkomen en/of met ouders die geen startkwalificatie hebben behaald. De schoolpopulatie op basisscholen in Centrum is vergelijkbaar met de woonpopulatie, met 14% basisschoolleerlingen met een risico op onderwijsachterstand.

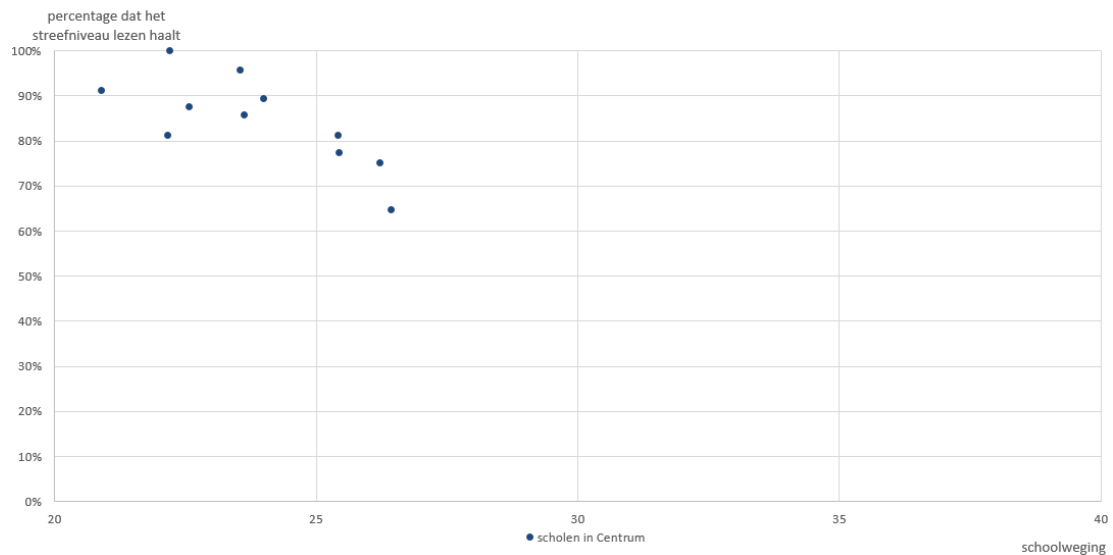
Lerarentekort en schoolresultaten

Scholen in Centrum hebben minder dan gemiddeld last van het lerarentekort. In het basisonderwijs lag het tekort in oktober 2023 op 9%, dit is lager dan de 19% gemiddeld in de stad. Centrum heeft als enige stadsdeel géén schoolleiderstekort, in Amsterdam ligt dit gemiddeld op 28% in de stad.

Leerlingen in de basisschoolleeftijd in Centrum wisselen relatief weinig van basisschool. Van de leerlingen die in cohort 2018/'19 t/m 2020/'21 in Centrum in groep 8 zaten wisselde [één op de tien leerlingen \(11%\)](#) minstens één keer van school, t.o.v. 19% gemiddeld in de stad.

Het aandeel leerlingen dat het streefniveau behaalt in groep 8 voor rekenen, taal en lezen ligt voor basisscholen in Centrum hoger dan gemiddeld in de stad, zie pagina 3 van deze factsheet. Na correctie voor de achtergrondkenmerken van de leerlingen zijn er relatief weinig verschillen zichtbaar in de resultaten tussen scholen.

Figuur 13. Percentage leerlingen per school dat het streefniveau leesvaardigheid haalt naar schoolweging, basisscholen in Centrum, 2022/'23 (scholen met in totaal >15 getoetste leerlingen)

bron: DUO, bewerking O&S

Omgeving

Het derde domein dat van belang is voor de onderwijsloopbaan is de woonbuurt/omgeving van een kind. Hoe ziet de omgeving waar de kinderen opgroeien eruit wat betreft groen, speelaanbod en het aanbod van voorzieningen? En hoe veilig is het in het stadsdeel?

Aanbod voorzieningen

Bewoners van Centrum zijn gemiddeld minder tevreden over het aanbod van speel- en groenvoorzieningen in hun buurt vergeleken met gemiddeld Amsterdam. Daarnaast zijn ze ook minder tevreden over hoe schoon de buurt is en het aanbod van jongerenvoorzieningen. Wel zijn ze bovengemiddeld tevreden over het aanbod van openbaar vervoer.

Op vrijwel al deze vlakken zijn de bewoners van Centrum-West minder tevreden over hun buurt dan de bewoners van Centrum-Oost.

Tabel 14. Mening bewoners Centrum over voorzieningen in de buurt en oordeel over schoon, 2023

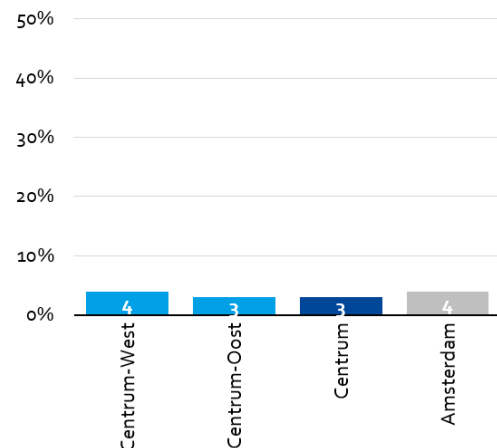
	Centrum-West	Centrum-Oost	Centrum	Amsterdam
rapportcijfer				
aanbod speelvoorzieningen	5,6	6,2	5,9	6,7
aanbod groenvoorzieningen	5,4	6,3	5,9	6,9
aanbod openbaar vervoer	7,7	7,9	7,8	7,5
tevredenheid				
buurt (zeer) schoon	26%	33%	29%	35%
aanbod jongerenvoorzieningen	30%	33%	32%	45%

bron: WiA, Veiligheidsmonitor

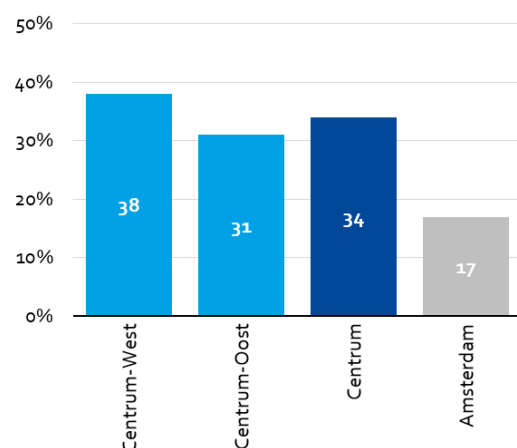
Veiligheid

Van de bewoners in Centrum voelt 3% zich vaak onveilig in de eigen buurt, t.o.v. 4% gemiddeld in de stad. Het aandeel bewoners dat veel overlast ervaart in de buurt is met 34% fors hoger dan het stedelijk gemiddelde van 17%. Centrum-West ervaart met 38% de meeste overlast t.o.v. 31% in Centrum-Oost.

Figuur 15.
Bewoners die zich vaak onveilig voelen in de eigen buurt, 2023

Bewoners die veel overlast ervaren in de eigen buurt, 2023

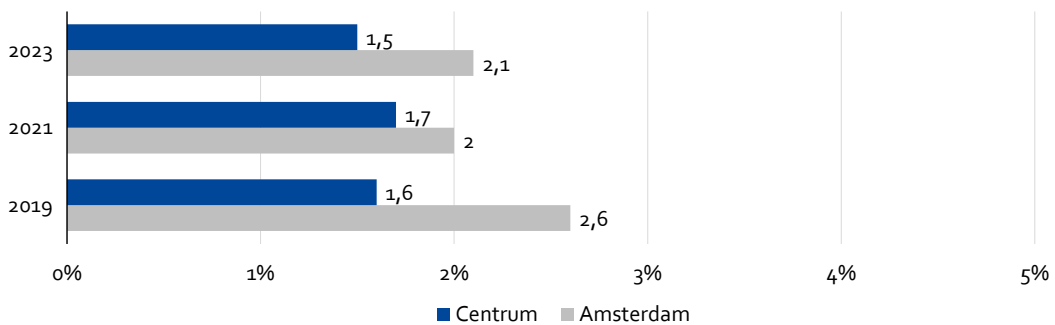
bron: Veiligheidsmonitor

Bij geregistreeerde criminaliteit onderscheiden we [High Volume Criminaliteit](#) (veelvoorkomende delicten) en [High Impact Criminaliteit](#) (delicten die het slachtoffer persoonlijk raken, zoals geweld). High Volume Criminaliteit kwam in 2023 in Centrum vrijwel in alle subwijken meer voor vergeleken met de rest van de stad. Alleen in de wijk Haarlemmerbuurt kwam dit minder vaak voor dan gemiddeld in de stad. High Impact Criminaliteit kwam in vrijwel alle wijken van Centrum meer voor dan gemiddeld in de stad. In de wijken Haarlemmerbuurt en Weesperbuurt/Plantage kwam dit minder vaak voor dan gemiddeld in de stad.

Het aandeel volwassen verdachten in Centrum ligt vrijwel gelijk aan het gemiddelde van Amsterdam (0,6% t.o.v. 0,7%). Van de jeugdigen in Centrum tussen 12 en 24 jaar werd in 2023 1,5% verdacht van criminaliteit ten opzichte van 2,1% in Amsterdam als geheel.

Figuur 16. Jeugdige verdachten (12-24 jaar), Centrum en Amsterdam, 2019-2023 (procenten)

bron: Politie-eenheid Amsterdam

Meer informatie...

<https://onderzoek.amsterdam.nl/interactief/dashboard-kerncijfers>
foto's: Edwin van Eis 2023

Auteurs

Merel van der Wouden
Thijs van Vliet

m.van.der.wouden@amsterdam.nl

Colofon

Onderzoek en Statistiek
onderzoek.amsterdam.nl

Opdrachtgever

Onderwijs, Jeugd, Zorg en Diversiteit
(OJZD)